

PRAVO NA ZAŠTITU LIČNIH PODATAKA U EU

Apstrakt

Ugrožavanje prava privatnosti i potreba zaštite podataka uslovlili su razvoj propisa koji regulišu navedena pitanja. Predmet rada je Opšta uredba za zaštitu podataka koju je Evropska unija donela 2016. godine, a stupiće na snagu 25. maja 2018. godine. Novi propis detaljnije reguliše pitanje zaštite podataka i stvara nova prava i obaveze u oblasti zaštite ličnih podataka. Pojedinci stiču pored drugih i pravo na prenos podataka, i pravo na zaborav, a institucije koje vrše obradu podataka stiču nove obaveze kao što su procena uticaja na privatnost, integrisana zaštita privatnosti, imenovanje ovlašćenog lica za zaštitu podataka, itd.

Ključne reči: zaštita podataka, zaštita privatnosti, pravo Evropske unije, Opšta uredba o zaštiti podataka, Evropska unija

1. Uvod

Tehnološki pronalazak kompjutera, a kasnije kompjuterskih mreža, imao je za posledicu ogromno povećanje količine podataka koja se prikuplja o svakom pojedincu na Zemlji. Osim toga što se o svakom od nas svakodnevno prikupljaju informacije gde se nalazimo, kuda se krećemo, od čega se lečimo, šta čitamo, kakva su nam politička i druga opredeljenja, šta kupujemo, gde radimo, u kojoj banci štedimo, da li imamo imovinu ili dugovanja, i slično, takvi podaci su sve češće dostupni velikom broju institucija i pojedinaca pa su i zloupotrebe ličnih podataka sve češće. Nastankom velikog broja podataka o svakom pojedincu, zapravo, dolazi do sukoba interesa pojedinca da kontroliše podatke koji se o njemu prikupljaju i interesa institucija i drugih pojedinaca da neograničenim korišćenjem tih podataka stiču novac ili moć. Očigledno, sukobljeni interesi stvaraju rizik od povrede prava na privatnost – jednog u nizu osnovnih prava i sloboda pojedinaca. Stoga je, iz razloga zaštite prava na privatnost, ono garantovano ustavima i posebnim zakonima. Pravo na

¹ Doktorand Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, mail: sanja.prlja@gmail.com.

zaštitu podataka je izuzetno važno, jer spada u prava ličnosti budući da se odnosi se na svakog pojedinca.²

Podaci o ličnosti jesu sve informacije u vezi sa identifikovanim fizičkim licem ili onim koje može biti identifikovano, direktno ili indirektno, na osnovu posebnog identifikacionog broja ili na osnovu drugih činjenica koje su vezane za njegov fizički, psihički, ekonomski, kulturni ili socijalni identitet.³ Pravo na zaštitu ličnih podataka obezbeđuje se u svim zemljama sveta na osnovu međunarodnih i nacionalnih propisa.

2. Pravo na zaštitu podataka i propisi Evropske unije

Već sedamdesetih godina prošlog veka pojedine države u Evropi donele su zakone o zaštiti podataka. Prvi zakon o zaštiti podataka u Evropi donela je Švedska 1971. godine; sledile su je Nemačka, Francuska, Austrija, Danska, Norveška, Finska, Luksemburg, itd.⁴ Pored, da tako kažemo, opšteg zakona o zaštiti podataka o ličnosti, u svakoj zemlji postoji i niz posebnih zakona koji regulišu pojedine aspekte zaštite podataka o ličnosti: zakon o zdravstvenoj zaštiti, zakon o radu, zakon o bankama i finansijskim institucijama, zakon o telekomunikacijama, krivični zakonik, itd.

Na nivou Evropske unije (dalje EU) takođe postoje opšte i posebni propisi koji regulišu zaštitu podataka o ličnosti. Opštim propisom se smatraju Konvencija Saveta Evrope o zaštiti pojedinaca od automatizovane obrade podataka o ličnosti od 28. januara 1981. godine,⁵ Povelja Evropske unije o osnovnim pravima 2000/C364,⁶ Direktiva o zaštiti građana u vezi sa obradom podataka o ličnosti i o slobodnom kretanju takvih podataka 1995/46⁷ i Opšta uredba o zaštiti podataka 2016/679.⁸ Posebnim propisima se smatraju Direktiva Evropske unije o telekomunikacijama 1997/66,⁹

² D. Bainbridge, *Introduction to Computer Law*, Longman, London 2000, 361.

³ P. Dimitrijević, *Pravo informacione tehnologije*, SVEN, Niš 2010, 259.

⁴ J. Bosnić, „Protection of data on Persons“, *Computers and Law* 1-2/1998, 27.

⁵ Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data, <https://rm.coe.int/1680078b37>, 17.03.2018.

⁶ Charter of Fundamental Rights of the European Union, *Official Journal of the European Communities*, 2000/C364.

⁷ Directive 1995/45 of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, *Journal of the European Union*, 1995/L281.

⁸ Regulation 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), *Official Journal of the European Union*, 2016/L119.

⁹ Directive 97/66/EC of the European Parliament and of the Council of 15 December 1997 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the telecommunications sector, *Official Journal of the European Communities*, 1998/24/1.

Direktiva o privatnosti i elektronskim komunikacijama 2002/58,¹⁰ Direktiva kojom se menja Direktiva o privatnosti i elektronskim komunikacijama 2006/24,¹¹ Direktiva kojom se takođe menja Direktiva o privatnosti i elektronskim komunikacijama 2009/136¹² i Telekom Paket Direktiva 2009/140.¹³ Opšti propisi o zaštiti podataka su supsidijarno važeći, jer posebni propisi imaju prednost na osnovu načela *lex specialis derogat legi generali*.¹⁴

Evropski sud za ljudska prava u Strazburu tretira zaštitu ličnosti u vezi sa obradom podataka kao deo prava na privatnost koje je garantovano članom 8. Evropske konvencije o ljudskim pravima.¹⁵ Stavovi Evropskog suda za ljudska prava, izrečeni u odlukama suda, obavezni su za države potpisnice Evropske konvencije o ljudskim pravima.

3. Opšta uredba o zaštiti podataka

Direktiva o zaštiti građana u vezi sa obradom podataka o ličnosti i o slobodnom kretanju takvih podataka iz 1995. godine bila je zastarela. Potreba da se regulišu potpuno drugačije društvene prilike, na koje ranija Direktiva nije bila primenjiva, uticala je da je Evropska unija započela 2012. godine zakonodavnu proceduru za donošenje nove uredbe. Nakon duge javne diskusije, niza usaglašavanja predloga tekstova i razmatranja preko

¹⁰ Directive 2002/58 of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications, *Official Journal of the European Union* 2002/L201.

¹¹ Directive 2006/24 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the retention of data generated or processed in connection with the provision of publicly available electronic communications services or of public communications networks and amending Directive 2002/58/EC, *Official Journal of the European Union*, 2006/L105.

¹² Directive 2009/136 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 amending Directive 2002/22/EC on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services, Directive 2002/58/EC concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector and Regulation (EC) No 2006/2004 on cooperation between national authorities responsible for the enforcement of consumer protection laws, *Official Journal of the European Union*, 2009/L337.

¹³ Directive 2009/140 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 amending Directives 2002/21/EC on a common regulatory framework for electronic communications networks and services, 2002/19/EC on access to, and interconnection of, electronic communications networks and associated facilities, and 2002/20/EC on the authorisation of electronic communications networks and services, *Official Journal of the European Union*, 2009/L337.

¹⁴ V. Vodinelić, „Pravo zaštite ličnih podataka“, u: *Pravo informacionih tehnologija* (grupa autora), Pravni fakultet Union, Beograd 2007, 152.

¹⁵ Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf, 27. 10. 2017.

4.000 amandmana,¹⁶ 2016. godine doneta je i počinje da se primenjuje od 25. maja 2018. godine Opšta uredba o zaštiti podataka 2016/679.¹⁷ Opšta uredba o zaštiti podataka (dalje Uredba) znatno je obimnija od Direktive iz 1995. godine i ima 99 članova, a takođe donosi i novi stepen obaveznosti, jer se direktno primenjuje u svim državama članicama EU.

Osnovni cilj Uredbe je da se obezbedi poštovanje osnovnih prava i sloboda, a posebno poštovanje privatnog i porodičnog života, komunikacije, zaštite ličnih podataka, sloboda mišljenja, veroispovesti, sloboda izražavanja i informisanja, sloboda preduzetništva, pravo na efikasan pravni lek i pošteno suđenje, kao i pravo na kulturnu, versku i jezičku različitost. Uredba će obezbediti pravnu sigurnost i transparentnost, kao i jednaki nivo prava, obaveza i odgovornosti pojedinaca i institucija koje vrše obradu ličnih podataka, kao i jednake sankcije u svim državama članicama EU. Uredba se ne odnosi na obradu ličnih podataka povezanu sa nacionalnom bezbednošću, pitanjima zajedničke spoljne i bezbednosne politike EU i sa obradom ličnih podataka u svrhu sprečavanja i otkrivanja krivičnih dela, ali se odnosi na obradu ličnih podataka koje obavljaju institucije i organi EU.

Davanje saglasnosti za obradu podataka definisano je u okviru Uredbe članom 7. kao dobrovoljan, poseban i nedvosmislen pristanak na obradu ličnih podataka u obliku pisane izjave, elektronske ili usmene izjave.

Posebna pažnja u okviru Uredbe pridaje se ličnim podacima koji se odnose na zdravlje; njima bi trebalo obuhvatiti sve podatke koji se odnose na zdravstveno stanje ispitanika, koji otkrivaju informacije u vezi s prethodnim, trenutnim ili budućim fizičkim ili mentalnim zdravstvenim stanjem ispitanika. Naglašeno je, takođe, da deca zaslužuju posebnu zaštitu ličnih podataka, jer nisu dovoljno svesna ni svojih prava i načina kako da ih zaštite niti rizika ugrožavanja i posledica koje može imati kršenje prava na lični podatak.

Uredbom članom 9. načelno je predviđena zabrana obrade posebnih kategorija ličnih podataka u slučaju da oni zadiru u osnovna prava i slobode, odnosno da otkrivaju rasno ili etničko poreklo, političko opredeljenje, verska ili filozofska ubeđenja ili pripadnost sindikatu, genetske podatke, biometrijske podatke, podatke o zdravstvenom stanju ili podatke o seksualnom životu ili seksualnoj orijentaciji. Obradu fotografija ne bi trebalo smatrati obradom posebnih kategorija ličnih podataka, jer je obrada fotografija o obuhvaćene samom definicijom obrade biometrijskih

¹⁶ D. Pavlović, Uredba Evropske unije o zaštiti podataka o ličnosti, <http://pravoikt.org/uredba-evropske-unije-o-zastiti-podataka-o-licnosti/>, 25.10.2017.

¹⁷ Regulation 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), *Official Journal of the European Union*, 2016/L119.

podataka posebnim tehničkim sredstvima kojima se omogućuje jedinstvena identifikacija ili autentifikacija fizičkog lica. Izuzeci od zabrane obrade posebnih kategorija ličnih podataka postoje u tačno određenim slučajevima. Oni su predviđeni Uredbom članom 9. u deset određenih slučajeva. Prvi slučaj postoji kada je lice na koje se podaci odnose dalo izričit pristanak za obradu tih ličnih podataka. Drugi slučaj postoji kada se radi o ličnim podacima iz oblasti radnog prava, socialnog osiguranja i socialne zaštite, ako to dozvoljava pravo Unije ili države članice. Treći slučaj postoji ako je obrada ličnih podataka potrebna radi zaštite životnih interesa lica, a ono nije sposobno da da pristanak. Četvrti slučaj postoji kada obradu ličnih podataka vrši fondacija, udruženje ili bilo koje drugo neprofitno telo sa političkim, filozofskim, verskim ili sindikalnim ciljem, a uz odgovarajuće garancije i da se obrada isključivo odnosi na članove tog tela i da se podaci ne otkrivaju nikom van tog tela bez pristanka lica na koje se podaci odnose. Peti slučaj postoji kada je samo lice na koje se odnose podaci te podatke objavilo. Šesti slučaj postoji kada je obrada ličnih podataka neophodna za uspostavljanje, ostvarivanje ili odbranu pravnih zahteva ili tokom sudskih postupaka. Sedmi slučaj postoji kada je obrada ličnih podataka neophodna iz razloga javnog interesa, na osnovu prava Unije ili prava države članice. Osmi slučaj postoji kada je obrada ličnih podataka neophodna za potrebe preventivne medicine ili medicine rada zbog procene radne sposobnosti zaposlenih, medicinske dijagnoze, pružanja zdravstvene ili socialne zaštite ili lečenja, ili upravljanja sistemima i uslugama zdravstvene i socialne zaštite na osnovu prava Unije ili prava država članica. Deveti slučaj postoji kada je obrada ličnih podataka neophodna iz razloga javnog interesa u oblasti javnog zdravlja. Primeri ovakvih situacija su zaštita od ozbiljnih pretnji za zdravlje stanovništva ili obezbeđivanje visokog standarda kvaliteta i bezbednosti zdravstvene zaštite. Deseti slučaj izuzetka od zabrane obrade posebnih kategorija ličnih podataka postoji u slučaju obrade ličnih podataka za potrebe arhiviranja u javnom interesu, ili potrebe naučnog ili istoriskog istraživanja ili potrebe statističke obrade u skladu sa pravom Unije ili pravom države članice.

Uredbom, članom 12., precizira se da je zakonita i poštena obrada ličnih podataka transparentna u pogledu toga kako se lični podaci prikupljaju, upotrebljavaju, daju na uvid ili na drugi način obrađuju, kao i do koje mere se ti lični podaci obrađuju ili će se obrađivati. Načelom transparentnosti traži se da svaka informacija i komunikacija u vezi s obradom ličnih podataka bude lako dostupna i razumljiva te da se upotrebljava jasan i jednostavan jezik. To se načelo posebno odnosi na informacije o ispitaniku, o identitetu onoga ko vrši obradu i svrhama obrade, kao i na dalje informacije radi obezbeđenja poštene i transparentne obrade. Pojedinci bi trebalo da budu upoznati i sa rizicima, pravilima, zaštitnim merama i pravima u vezi s

obradom ličnih podataka i sa načinom ostvarenja svojih prava u vezi s obradom. Svrha obrađivanja ličnih podataka trebalo bi da je navedena, opravdana i određena u vreme prikupljanja ličnih podataka. Lični podaci trebalo bi da budu primereni, bitni i ograničeni na ono što je nužno za ostvarenje svrhe zbog koje se podaci obrađuju. Zato je posebno potrebno osigurati da razdoblje u kojem se lični podaci čuvaju bude minimalno. Obrada ličnih podataka bila bi dopuštena samo ako se svrha zbog koje se obrađuju ne može postići drugim sredstvima. Onaj ko vrši obradu trebalo bi da odredi rok za brisanje podataka ili njihovo periodično preispitivanje, kako se ne bi lični podaci držali duže nego što je nužno. Neophodno je preduzimanje svih potrebnih koraka da se osigura ispravljanje ili brisanje netačnih ličnih podataka. Tokom obrade ličnih podataka neophodno je poštovati standarde vezane za bezbednost i poverljivost ličnih podataka, što svakako obuhvata i sprečavanje neovlašćenog pristupa ličnim podacima i opremi kojom se koristi pri njihovoj obradi.

Uredbom je u članu 15. definisano i pravo ispitanika na pristup prikupljenim ličnim podacima i na ostvarivanje tog prava lako i u razumnim intervalima, kako bi bio svestan obrade i proverio njenu zakonitost. Fizičko lice na koga se podaci odnose ima pravo da traži i dobije potvrdu od rukovaoca podacima o tome da li se obrađuju njegovi lični podaci i ako se obrađuju, ima pravo pristupa tim podacima i informacijama. Fizičko lice ima pravo da dobije informacije o svrsi obrade, kategorijama ličnih podataka koji su u pitanju, o korisnicima kojima će ti podaci biti otkriveni, a posebno korisnicima u trećim zemljama ili međunarodnim organizacijama, ukoliko je moguće, o predviđenom roku u kojem će se lični podaci čuvati, o postojanju prava da se od rukovaoca zatraži pristup podacima i ispravka ili brisanje podataka ili ograničavanje obrade i pravo na prigovor na obradu, o pravu na podnošenje pritužbe nadzornom organu, o izvoru informacija, ako se one ne prikupljaju od samog fizičkog lica, o postojanju automatizovanog donošenja odluka i profilisanju, kao i predviđenim posledicama takve obrade i profilisanja za fizičko lice na koje se ti podaci odnose. Na primer, fizičko lice ima pravo pristupa podacima o vlastitom zdravstvenom stanju (podacima u medicinskoj dokumentaciji koja sadrži informacije poput dijagnoza, rezultata pretraga, mišljenja lekara, lečenja, itd).

Lice na koje se odnose podaci, na osnovu člana 16. i 17. Uredbe ima pravo na ispravku vlastitih ličnih podataka i pravo na brisanje ličnih podataka (pravo na zaborav), ako zadržavanje takvih podataka krši Uredbu ili pravo EU ili pravo države članice koje se primjenjuje na vršioca obrade. Fizička lica, o kojima se prikupljaju podaci, posebno bi trebalo da imaju pravo da se njihovi lični podaci brišu i više ne obrađuju, ako ti lični podaci više nisu potrebni, s obzirom na svrhu prikupljanja ili obrade, ako su povukli svoju dozvolu ili ako su podneli prigovor na obradu ličnih podataka ili ako

obrada njihovih ličnih podataka na druge načine nije u skladu s Uredbom. Navedeno pravo je posebno bitno ako je fizičko lice dalo dozvolu dok je bilo dete i nije bilo u potpunosti svesno rizika obrade, a kasnije želi da ukloni takve lične podatke, posebno na internetu. Fizičko lice treba da je u mogućnosti da ostvari to pravo nezavisno od činjenice da više nije dete. Pravo na brisanje ličnih podataka (pravo na zaborav) se ne primenjuje ako je obrada ličnih podataka neophodna radi ostvarivanja prava na slobodu izražavanja i informisanja, radi poštovanja zakonske obaveze na osnovu prava Unije ili države članice, radi izvršenja zadataka u javnom interesu, zbog javnog interesa u oblasti javnog zdravlja, za potrebe arhiviranja u javnom interesu, u svrhe naučnog ili istorijskog istraživanja ili u statističke svrhe i radi uspostavljanja, ostvarivanja ili odbrane pravnih zahteva.

Pored prava fizičkih lica na ispravku i brisanje ličnih podataka, Uredbom je predviđeno i pravo fizičkih lica na ograničavanje obrade u slučaju da osporavaju tačnost podataka, u slučaju da je obrada nezakonita, u slučaju da rukovaocu podataka više nisu potrebni ti podaci, i u slučaju da je lice na koje se podaci odnose uložilo prigovor na obradu ličnih podataka.

Potpuno novo pravo ustanovljeno Uredbom u članu 20. je pravo na prenosivost podataka. To pravo omogućuje fizičkim licima o kojima se prikupljaju lični podaci da od rukovaoca podataka zahtevaju prenos podataka drugom rukovaocu, bez ometanja i u struktuiranoj i mašinski čitljivoj formi. Ovo je moguće u dva slučaja. Prvi slučaj postoji kada je obrada ličnih podataka zasnovana na pristanku, a drugi slučaj postoji kada se obrada vrši automatski. U ostvarivanju prava na prenos podataka postoje dva ograničenja. Prvo ograničenje odnosi se na mogućnost tehničke izvodljivosti. Nekada jednostavno to tehnički nije izvodljivo. Drugo ograničenje postoji u slučaju kada bi prenos podataka negativno uticao na prava i slobode drugih.

Pitanjima bezbednosti podataka Uredba pridaje veliki značaj. U članu 25. za rukovaoca podataka predviđena je obaveza primenjivanja tehničkih i organizacionih mera radi delotvornog sprovođenja načela zaštite podataka. Članovima 32., 33. i 34. definisane su preciznije odgovarajuće tehničke i organizacione mere koje rukovalac i obrađivač podataka primenjuju kako bi postigli odgovarajući nivo bezbednosti ličnih podataka. Primeri tih mera su pseudonimizacija¹⁸ i enkripcija ličnih podataka, postupak redovnog testiranja, ocenjivanja i procene delotvornosti tehničkih i organizacionih mera za postizanje bezbedne obrade ličnih podataka. U slučaju da dođe

¹⁸ Pseudonimizacija je obrada ličnih podataka na takav način da lični podaci ne mogu da se povežu sa konkretnim licem na koje se podaci odnose bez korišćenja dodatnih informacija, pod uslovom da se takve dodatne informacije čuvaju odvojeno i da se na njih primenjuju tehničke i organizacione mere da bi se obezbedilo da lični podaci ne mogu da se povežu sa fizičkim licem čiji je identitet određen ili se može odrediti. Opšta uredba o zaštiti podataka, član 4.

do povrede bezbednosti ličnih podataka, rukovalac ima obavezu da u što kraćem roku, a najkasnije u roku od 72 sata od saznanja o povredi, obavesti nadležni nadzorni organ. Kada je verovatno da ta povreda ličnih podataka može da prouzrokuje veliki rizik u odnosu na prava i obaveze fizičkih lica postoji obaveza rukovaoca podataka da bez nepotrebnog odlaganja obavesti ta fizička lica o povredi bezbednosti njihovih ličnih podataka.

Nova obaveza za rukovaoca podataka je i procena rizika u vezi sa zaštitom podataka predviđena članom 35. Uredbe. Rukovalac podataka je u obavezi da izvrši procenu uticaja na zaštitu podataka kada neka vrsta obrade ličnih podataka može, primenom novih tehnologija, uzimajući u obzir prirodu, obim okolnosti i svrhu obrade, da izazove veliki rizik za prava i slobode fizičkih lica. Taksativno su precizirani slučajevi kada je rukovalac u obavezi da napravi procenu uticaja u odnosu na zaštitu podataka.

Za institucije koje vrše obradu podataka Uredbom je ustanovljena obaveza imenovanja ovlašćenog lica za zaštitu podataka. Te institucije su organi javne vlasti, osim sudova, institucije čija je osnovna delatnost obrada podataka (koja po svojoj prirodi i obimu zahteva masovno i sistematsko praćenje ličnih podataka) i institucije koje masovno obrađuju posebno osetljive kategorije podataka. Uslovi za imenovanje službenika za zaštitu podataka kao i njihov položaj i zadaci definisani su članovima 37-39. Uredbe.

Posebnom grupom članova 51-59. Uredbe definisani su status, nadležnost, zadaci i ovlašćenja nezavisnog nadzornog organa koji je u svakoj državi odgovoran za primenu Uredbe, u cilju zaštite osnovnih prava i sloboda fizičkih lica u vezi sa obradom ličnih podataka.

Pored službenika za javne nabavke u institucijama koje vrše obradu ličnih podataka i nezavisnog organa u okviru svake države, Uredba u članovima 68-76. reguliše organizaciju, nadležnost i način funkcionisanja Evropskog odbora za zaštitu podataka kao posebnog organa Unije koji ima zadatak da obezbedi doslednu primenu Uredbe.

Efikasnu primenu Uredbe garantuje vrlo rigorozan sistem kazni. Članom 83. predviđena je mogućnost izricanja novčanih kazni u iznosu čak do 20.000.000. eura, odnosno do najviše 4% ukupnog godišnjeg prometa u svetu za predhodnu finansijsku godinu.

Nezavisno od toga da li se obrada podataka vrši u EU i da li vršilac obrade ima sedište u nekoj od država članica EU, Uredba se odnosi na svakoga ko u svojoj zbirci obrađuje podatke koji se odnose na državljane neke od država Evropske unije.¹⁹

¹⁹ D. Đukić, „Zaštita podataka o ličnosti sa osvrtom na novo zakonodavstvo Evropske unije u ovoj oblasti“, *Pravni zapisi* 1/2017, 56.

4. Zaključak

Razvoj evropskog prava ima direktne efekte na zemlje članice EU i one koje bi trebalo da to postanu. Uredbom pojedinci stižu potpuno nova prava, kao što su: pravo na zaborav ili pravo na prenosivost podataka, a vršioци obrade podataka dobijaju nove obaveze, kao što su: procena uticaja na privatnost, integrisana zaštita privatnosti, imenovanje službenika za zaštitu podataka. Bitna novina koju donosi Uredba jeste i nova rigorozna novčana kaznena politika za one koji neće na vreme uskladiti svoje poslovanje sa odredbama ovog propisa.

Svakodnevne zloupotrebe ličnih podataka uslovile su pojavu nove pravne regulative u ovoj oblasti. Uredba predstavlja odgovor na potrebu da lični podaci budu pažljivo prikupljeni, obrađivani i čuvani. Institucije koje prikupljaju i obrađuju lične podatke moraćе da promene način dosadašnjeg funkcionisanja. Oni će morati da uvedu nova interna pravila i procedure u svoje poslovanje koja će biti u skladu sa mnogobrojnim zahtevima Uredbe. Važno je napomenuti da je Uredba ostavila nacionalnim zakonodavstvima da preciziraju niz odredbi tako da nas u narednom periodu do kraja 2018. godine očekuju izmene postojećih i donošenje novih nacionalnih zakonskih i podzakonskih akata iz ove oblasti.

Sudeći po značajnim novinama koje se uvode Uredbom, normativni okvir zaštite podataka u Republici Srbiji moraćе da bude promenjen radi usaglašavanja sa njom, a mnogobrojne institucije koje vrše obradu podataka u Republici Srbije moraćе da donesu i primene nova interna pravila i procedure kako bi izbegli negativne posledice po njihovu reputaciju i njihovo poslovanje.

Literatura

- Bainbridge, D., *Introduction to Computer Law*, Longman, London 2000.
Bosnić, J., "Protection of data on Persons", *Computers and Law* 1-2/1998.
Dimitrijević, P., *Pravo informacione tehnologije*, SVEN, Niš 2010.
Đukić D., "Zaštita podataka o ličnosti sa osvrtom na novo zakonodavstvo Evropske unije u ovoj oblasti", *Pravni zapisi* 1/2017.
Vodinelić, V., "Pravo zaštite ličnih podataka", u: *Pravo informacionih tehnologija* (grupa autora), Pravni fakultet Union, Beograd 2007.

Pravni izvori

Charter of Fundamental Rights of the European Union, *Official Journal of the European Communities*, 2000/C364.

- Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, http://www.echr.coe.int/Documents/Convention_ENG.pdf, 27. 10. 2017.
- Directive 1995/45 of the European Parliament and of the Council of 24 October 1995 on the protection of individuals with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, *Official Journal of the European Union*, 1995/L281.
- Directive 2002/58 of the European Parliament and of the Council of 12 July 2002 concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications, *Official Journal of the European Union* 2002/L201.
- Directive 2006/24 of the European Parliament and of the Council of 15 March 2006 on the retention of data generated or processed in connection with the provision of publicly available electronic communications services or of public communications networks and amending Directive 2002/58/EC, *Official Journal of the European Union*, 2006/L105.
- Directive 2009/136 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 amending Directive 2002/22/EC on universal service and users' rights relating to electronic communications networks and services, Directive 2002/58/EC concerning the processing of personal data and the protection of privacy in the electronic communications sector and Regulation (EC) No 2006/2004 on cooperation between national authorities responsible for the enforcement of consumer protection laws, *Official Journal of the European Union*, 2009/L337.
- Directive 2009/140 of the European Parliament and of the Council of 25 November 2009 amending Directives 2002/21/EC on a common regulatory framework for electronic communications networks and services, 2002/19/EC on access to, and interconnection of, electronic communications networks and associated facilities, and 2002/20/EC on the authorisation of electronic communications networks and services, *Official Journal of the European Union*, 2009/L337.
- Regulation 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of natural persons with regard to the processing of personal data and on the free movement of such data, and repealing Directive 95/46/EC (General Data Protection Regulation), *Official Journal of the European Union*, 2016/L119.

Internet izvori

Pavlović, D., Uredba Evropske unije o zaštiti podataka o ličnosti, <http://pravoikt.org/uredba-evropske-unije-o-zastiti-podataka-o-licnosti/>, 25.10.2017.

Sanja Prlja

PhD Student, Law School, Belgrade University

THE RIGHT TO PROTECTION OF PERSONAL DATA IN THE EU

Summary

The violation of the right to privacy and the need for protection has conditioned the development of regulations that govern these issues. The subject of work is the General Data Protection Regulation that the European Union passed in 2016 and will come into force on 28 May 2018. This new regulation regulates that question of protection of data in detail and creates new rights and obligations in this area. Besides other rights, individuals also acquire the right to transfer of data, and the right to be forgotten, while institutions that process data gain new obligations such as the impact assesment on privacy, integrated protection of privacy, appointment of an authorized person for protection of data, etc.

Keywords: protection of data, protection of privacy, European Union law, General Data Protection Regulation, European Union.